

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องของศาสนาจะตกทอดมาถึงเราเนี่ย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาวางธรรมวินัยไว้ คิดถึงไว้อ่อนเพราะหวั่นร้อนหลังใจ ชนร้อนหลังคือพวกเรานี้ชนร้อนหลัง ร้อนสุดท้ายภายหลัง แต่จะทันเรื่องศาสนา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางศาสนาไว้ ศาสนาคือธรรมะไง

นี่ชุดงควัตร วางชุดงควัตรไว้ พระจะไม่ปฏิบัติชุดงคักก็ได้ จะปฏิบัติชุดงคักก็ได้ ชุดงควัตร หมายถึงฉันทในภษณะเดียว อาสนะเดียว การฉันทในอาสนะเดียว คนมามาก คนมันต้องการบุญกุศลมาก ก็ต้องการให้พระตักใส่บาตร ทีนี้ท่านตักใส่บาตรมากเกินไป มันจะมากมันจะน้อยมันก็บุญกุศลอันนั้น แล้วพุดถึงบาตรนั้นมันเต็มบาตร

ถ้าฉันทมาก พระองค์นั้นก็ไม่มีสติสัมปชัญญะ เวลาจะไปภาวนาก็ต้องไปง่วงเหงาหาวนอน ก็ฉันทน้อยใจ ตักบาตร มันน้อยสันโดษ มันน้อยสิ่งที่มีเป็นมาเป็นไปขนาดไหนก็มันน้อย มันน้อย สิ่งที่มีมันมีอยู่ แต่สันโดษต้องมากกว่านั้นไป นี่วางศาสนาไว้ ชุดงควัตร หมายถึงฉันทในภษณะเดียว การฉันทในภษณะเดียวก็ต้องตักใส่บาตรในภษณะเดียวอันนั้น นี่เป็นชุดงควัตรเพื่อจะให้เป็นการมันน้อยสันโดษ

แต่ในเมื่อเรามีศรัทธาเรามีความเชื่อ ศรัทธาของเรา อยากจะได้บุญกุศล เราก็อยากได้บุญกุศล ทีนี้มันมีความจำเป็น มันก็ต้องตักให้มากขึ้นไป ถ้ามันตักมากตักน้อย อยู่ที่พระท่านมีสติ ถ้าท่านมีสติ ท่านจะทำของท่านด้วยประโยชน์ของท่าน ถ้ามากเกินไปก็เป็นโทษกับร่างกายของท่าน เป็นโทษกับเรื่องการภาวนาเห็นไหม

เรื่องการภาวนา เรามาเพื่อบุญกุศล อยากได้บุญอยากได้กุศลขึ้นมา เรามาทำบุญทำทาน พระก็อยากได้บุญกุศลเหมือนกัน บุญกุศลของพระคืออยากทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกขังได้ ต้อง

พยายามทำความเพียรเพื่อถึงที่สุดแห่งทุกข์ ที่สุดแห่งทุกข์นี้ ทุกข์ต้องหลุดออกไปจากใจ ความจะหลุดออกไปจากใจ ความทุกข์ของใจกับทุกข์ของกาย กายมันขาดอาหาร มันอยากอาหารขึ้นมา มันก็ต้องหาอาหารเพื่อดำรงร่างกายนี้ตลอดไป แต่หัวใจจะต้องการสิ่งที่ว่ามันเป็นเครื่องดำเนิน ทำให้ใจสงบขึ้นมานี้ก็แสนยาก ใจของเราจะสงบขึ้นมาได้ มันต้องพยายามทำให้มันสงบขึ้นมา แล้วร่างกายเรานั้นแข็งแรง มันก็คิดประสาของมันไป นี่ต้องทำขึ้นมา

พระพุทธเจ้าวางธรรมะและศาสนาไว้ พระกัศสปะถือธุดงค์นี้ตลอดมา จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นว่าพระกัศสปะนี้อายุก็เท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๘๐ ปี แล้วก็ยังถือธุดงค์อยู่ นี่ด้วยความลำบาก ผ้าซับแล้วซับอีก เย็บแล้ว ปะแล้วปะอีก จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขอแลกผ้า มีอยู่องค์เดียวในศาสนาพุทธเรา นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขอแลกสังฆาฏิ ว่าผ้านี้ปะถึง ๗ ชั้นแล้ว คนแก่คนเฒ่ามันหนักเกินไป ขอแลกผ้าที่มันขึ้นมาเลย เพราะพระกัศสปะจะไม่ยอมรับผ้าคหบดีจิ๋ว จะใช้ผ้าเก็บตกเอามา เก็บตกเอามาตามมีตามได้ สภาวะแบบนั้น มันน่าจะสะสมขึ้นมาเพื่อสงเคราะห์อนุชนรุ่นหลังไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระกัศสปะ เพราะพระกัศสปะเป็นพระอรหันต์ “เธอทำเพื่อประโยชน์สิ่งใด”

“ทำเพื่อประโยชน์ เพื่ออนุเคราะห์อนุชนรุ่นหลัง จะได้เอาเป็นแบบอย่าง”

ธรรมวินัยนี้เป็นเรื่องของธรรมวินัย สอนเรื่องของหัวใจ หัวใจเป็นเรื่องของนามธรรม แล้วขอบเขตมันอยู่ที่ไหน ความลึกซึ้งของใจ ใจลึกซึ้งนะ น้ำใจของคนหยั่งไม่ได้ น้ำมหาสมุทร น้ำต่างๆ ลึกขนาดไหน เขาก็สามารถคำนวณได้ สามารถหยั่งได้ แต่น้ำใจของคนนี้หยั่งไม่ได้ มันลึกซึ้ง มันเก็บไว้ข้างในลึกซึ้งมาก แล้วเราจะไปแก้ไขกิเลส ความลึกซึ้งของใจ ความกว้างขวางของใจที่มันคิดขอบเขตออกไปไม่มีที่สิ้นสุด มันคิด มันจินตนาการออกไป มันเกาะเกี่ยวสิ่งใด มันก็เข้าไปตามกระแสนั้น ธรรมวินัยนี้ขอบเขตเข้ามา ให้มันสั้นเข้ามา ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม

ศีล ขอบเขตของใจ มโนกรรม กรรมคิดชั่วนั้นเป็นมโนกรรมแล้ว กรรมอันนี้เกิดขึ้นมาจากใจ ถ้าใจคิดชั่ว ใจคิดเคียดใจ ใจก็จะมีความหมักหมมของใจ ใจจะทำความสงบของใจ มันหลุดตัวเองไม่ได้ เวลาเราทำความสงบ เราทำคุณงามความดีต่อเนื่องกัน เราทำคุณงามความดี เราทำความดีกับคนอื่น คนอื่นได้คุณงามความดีจากเรา นี่เราให้ทาน ผู้ที่รับของเราต้องมีความรื่นเริง มีความสุข จะได้ความสุขไปจากเรา นี่ทำความดี ความดีนี้เราทำภายนอกนี้ทำแสนง่าย แต่มันก็ยังทำ

ยาก ทำยากเพราะเราไม่ยอมทำ เพราะกิเลสของเรามันตระหนี่ถี่เหนียว มันไม่ยอมทำ แต่เวลาทำเรื่องความสงบของใจ ทำความดีของตัวเองมันยากยิ่งกว่าอีก เพราะจะเอาใจเราสงบ

เวลาความประณีตของใจ เวลานั่งสงบๆ ขึ้นมานี้ เราทำงาน เวลาเหนื่อยขึ้นมา เราก็มองว่าเราเหนื่อยๆ เราทำงาน เราเหนื่อย เรายังทำงานตลอดไป แต่ทำงานการภาวนา นั่งเฉยๆ พยายามให้นั่งเฉยๆ จะให้มันสงบขึ้นมา ทำไมทำไมไม่ได้...มันทำไมไม่ได้เพราะมันมีความฟุ้งซ่านของใจ เพราะคนเรามีกิเลสในหัวใจ ความเคยใจ ใจนี้ปล่อยให้คิดตามธรรมชาติของมันไป มันจะไปตามธรรมชาติของมัน แต่ถ้าเมื่อไหร่เราไปจับ ไปบังคับใจให้สงบขึ้นมา เหมือนเราจับเด็กที่มันเคยเล่นสะควกสวายของมันขึ้นมา เราจะให้มันสงบขึ้นมา มันจะต่อต้าน นี่กิเลสมันต่อต้าน

เราเข้าใจ นิธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เพื่ออนุเคราะห์ชนรุ่นหลัง เราเป็นชนรุ่นหลัง เราเกิดมา เราพบพุทธศาสนา เพราะครูบาอาจารย์ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ ๕,๐๐๐ ปี จะมีธรรมอันนี้ให้มาถึงเรา แล้วเรามาถึงแล้ว ผู้ที่เขาไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ แต่เขาศึกษาศาสนาพุทธแล้วเขาอยากจะนับถือศาสนาพุทธมาก

พวกเราชาวพุทธนับถือศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าสอนที่ไหน? สอนเรื่องทาน เราก็ทำทานแล้ว แล้วมีศีล ฟังธรรม มีศีลมีธรรม ธรรมอันนี้คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระจะเทศน์ขนาดไหนก็แล้วแต่ ไม่พ่นขอบเขตที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้วในพระไตรปิฎก ขอบเขตในพระไตรปิฎกมีอยู่แล้ว ธรรมวินัยมีอยู่แล้ว จะมีปัญญาขนาดไหน สาวกะ ปัญญาของสาวกะไม่สามารถจะเทียบพุทธปัญญาของพระพุทธเจ้าได้ เป็นไปไม่ได้เลย ปัญญาของพระพุทธเจ้า จริตนิสัย จริตของสาวกะ พุทธจริต จริตนี้จะกว้างขวางมาก ขอบเขตไปหมด

นี่ฟังธรรมขนาดไหน มันก็เป็นการฟังธรรม แต่สาวกะสาวกผู้สืบต่อ ได้ขนาดว่าเราฟังธรรมขึ้นมาเพื่อจะให้เราได้รับความมั่นใจว่าธรรมวินัยนี้มันสามารถให้ผลได้ ให้ผลในความสงบของใจ ผลมันเกิดขึ้นมาจากความฟุ้งซ่านของใจ เวลาใจฟุ้งซ่าน ทุกคนมีความทุกข์ ความทุกข์อันนี้ทุกคนรับรู้ แต่เวลาความสุข ทุกคนไม่รับรู้เพราะอะไร เพราะมันไม่สามารถเข้าไปสัมผัสได้

ศีล สมาธิ ปัญญา มันถึงต้องมีศีล มีสมาธิ ต้องมีสมาธิก่อน สมาธิตัวนี้ถึงจะทำให้เป็นโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรมหมายถึงธรรมพ้นออกไปจากโลก พ้นออกไปจากกิเลสความดิ้นรนของเรา โลกคือความคิดของเรา โลกคือแรงดึงดูดของใจ ใจที่มันดึงดูดความคิดของเราอยู่นี้มันคิดขึ้นมาขนาดไหน มันมีแรงความคิดของเรา ถ้าทำสมาธิขึ้นมา นี่พ้นจากแรงดึงดูดของความคิดของ

เรา พ้นจากแรงดึงดูดของเรา มันจะสงบตัวเข้ามา สิ่งที่เราสงบตัวเข้ามาจะพ้นจากแรงดึงดูดของกิเลส พ้นจากแรงดึงดูดของกิเลสก็พ้นจากโลกียะ

ความคิดของเราคิดได้ จินตนาการได้ในวิภวภูมิจน วิภวภูมิจนเราเคยเวียนตายเวียนเกิด เห็นใหม่ เรื่องเทวดา เรื่องอินทร์ เรื่องพรหม เราจะสามารถคาดการณ์ได้ เพราะอะไร เพราะเราได้ยินได้ฟังมา มันมีสัญญาความจำได้หมายรู้ในหัวใจ แต่ในโลกุตตรธรรม พ้นออกไปจากโลก พ้นออกไปจากวิภวภูมิจน ทุกคนไม่เคยพ้น ถ้าทุกคนพ้น มีความเคยสัมผัสมาจะไม่มาเกิดเป็นมนุษย์อย่างเราอีก จะไม่มาเกิดในการเวียนตายเวียนเกิดในภพชาติอันนี้ แต่เพราะมันไม่เคยพบอันนี้ มันถึงจินตนาการไม่ได้ มันถึงธรรม พ้นจากโลก โลกุตตรธรรม ต้องทำความสงบของใจ เพื่อจะไม่ให้คิดในวงของวิภวภูมิจน

ถ้าโลกียะ ความคิด ความเทียบเคียงขนาดไหน มันก็เทียบเคียงจากความคิดเดิมของเราเทียบเคียงจากในภพชาติ ธรรมคือภพชาติ ธรรมชาตินี้ การเวียนไปตามภพชาติของมัน แต่โลกุตตรธรรมนี้ธรรมเหนือภพชาติ เหนือภพชาติเพราะเข้าใจตามสภาวะธรรม เข้าใจกฎทฤษฎีของภพชาติ แล้ววางภพชาติไว้ตามความเป็นจริง แล้วมันจะปล่อยวางภพชาติไว้ ถ้าเราอยู่กับภพชาติ เราก็เวียนตามภพชาติ เรารับรู้ภพชาติไป มันก็หมุนไป

สภาวะธรรม เวลาปฏิบัติธรรม ธรรมชาตินี้รู้สภาวะธรรม นี้เป็นจันตมยปัญญา สุตมยปัญญาคือการศึกษาล่าเรียนมา จันตมยปัญญาคือจินตนาการ มันเป็นภพชาติอันหนึ่ง เพราะอะไร เพราะความคิดนี้เป็นภพชาติอันหนึ่ง มันเกิดดับ ธรรมชาตินี้จินตนาการไปขนาดไหน มันก็วนเวียนอยู่ในวิภวภูมิจน แต่โลกุตตรธรรมมันเว้งว่างขนาดไหน มันปล่อยวางได้ขนาดไหน ไม่เคยสัมผัส ถ้าเคยสัมผัสขึ้นมาแล้วต้องเป็นพระโสดาบันอย่างต่ำ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีขึ้นไป จนพ้นออกไปจากกิเลส พ้นออกไปจากกิเลสเพราะอะไร

เพราะเรามีการมีชีวิตของเรา ชีวิตนี้สำคัญที่สุด การเกิดขึ้นมานี้กิเลสพาเกิดก็จริงอยู่ แต่เกิดโดยบุญ เห็นใหม่ มีบุญมีกุศลกับอกุศลนะ ถ้าอกุศลพาเกิด เกิดในแอฟริกา เกิดในประเทศที่ว่าเขาไม่มีศาสนาเลย คนเราเหมือนสัตว์ตัวหนึ่ง แต่เราเกิดในศาสนาพุทธ เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศไทยที่พุทธศาสนาเจริญขึ้นมา ศิลธรรมประเพณีสอนไว้ให้คนเราตกผลึกในหัวใจ ความตกผลึกในหัวใจ ใจนั้นเป็นชาวพุทธ ใจมีการเผื่อแผ่ มีธรรมในหัวใจ จะเผื่อแผ่เอื้ออาทรกัน

อันนั้นเป็นความสุขของใจ เห็นไหม สยามเมืองยิ้ม ยิ้มออกมาจากใจ ที่อื่นถึงไม่มีอย่างเรา ไม่มีอย่างเราเพราะมันยิ้มออกมาจากใจ

นั่นนะ เกิดในสถานะอย่างนี้มันพาเกิดขึ้นมา แล้วยังเอาความคิด เอาหัวใจของเราขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติ ลากร่างกายมาด้วย ร่างกายนี้มา ถ้าหัวใจประพฤติปฏิบัติ มันจะเป็นการประพฤติปฏิบัติ ถ้าร่างกายนี้มา เรามาแต่กาย แต่หัวใจเราไม่ประพฤติปฏิบัติ หัวใจเราคิด เห็นไหม เรามาอยู่ที่วัด ขังตัวเองไว้ที่วัด แต่หัวใจคิดถึงที่บ้าน มันก็ไป เห็นไหม นั่นนะเรื่องของกิเลส กิเลสในหัวใจ ต้องเป็นสภาวะแบบนั้น

ทำให้มันสงบตัวเข้ามาๆ ใจก็อยู่วัด กายก็อยู่วัด วัดคือข้อวัตรปฏิบัติ วัดคือวัดใจ อยู่ที่ไหนก็ได้ อยู่ในห้องพระที่บ้านที่ไหนก็ได้ วัตรปฏิบัติ วัดใจตลอดไป นี่พอใจมันสงบเข้ามาๆ ธรรมเนียมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ แล้วเพื่อแผ่มาถึงอนุชนรุ่นหลัง ถ้าใครทำขึ้นมา “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” นี่มันถึงตถาคต ถึงธรรมได้ ถึงธรรมได้ด้วยใจที่สัมผัสกับธรรม สัมผัสกับธรรม สัมผัสกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัมผัสในสภาวะความเป็นจริง สัมผัสตลอดไปๆ จนถึงที่สุด เห็นไหม เสมอกันด้วยการปล่อยวาง ปล่อยวางทั้งหมดเลยสภาวะธรรมตามความเป็นจริง เอโก ชัมโม เอกัคคตารมณ์ นี่เป็นอารมณ์ที่เรายกขึ้นวิปัสสนา เป็นสัมมาสมาธิ ยกวิปัสสนา จน เอโก ชัมโม ธรรมอันเอก ธรรมนี้ไม่เป็นสอง ไม่มีกลับกลอกอีก

ทุกอย่างนี้เป็นสอง สัพเพ ธมมา อนตตา ธรรมทั้งหลายเจริญขึ้นมาแล้วมันต้องเสื่อมไป ธรรมดา มันเป็นกุปปธรรม กุปปธรรมมันยังหมุน มันยังแปรสภาพตลอดเวลา มันเป็น สัพเพ ธมมา อนตตา เป็นสภาวะธรรมที่เราต้องสร้างขึ้นมา สภาวะธรรมอันนี้เป็นเหตุ เหตุเข้าไปชำระกิเลส เห็นไหม ผลขึ้นมาเป็นผลออกไปเป็นอกุปปธรรม ผลอันนี้จะไม่เสื่อม ไม่แปรสภาพอีกเด็ดขาด มันเป็นอกุปปธรรม “อะ” คือไม่แปรสภาพอีกแล้ว มันจะเป็นอกุปปธรรม เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป จนถึงที่สุดได้ ใจถึงที่สุดได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม

เรามาทุกข์มาอยากทำไม เราทำบุญกุศลเพื่ออะไร? ทำบุญกุศลเพื่อสะสมให้เรามีบุญญาธิการขึ้นมา เพื่อให้ใจนี้มีความสุขโดยมันคงใจ สุขของเราในปัจจุบันนี้สุขโดยอามิส สุขโดยที่มันเป็นอนัตตา มันไม่แน่นอน แต่เราก็พยายามแสวงหากันไป มีสุขมีทุกข์ก็กำลังมีสุขบ้างทุกข์บ้าง พอจะเอาชีวิตนี้รอดไป แต่ถ้าเอาสุขจริงๆ ขึ้นมานี้ ต้องทำถึงใจถึงที่สุด ฟันออกไปจากกิเลสแล้วใจจะมีความสุขโดยธรรมชาติของมัน แล้วจะไม่เกิดอีกเลย

ในศาสนาพุทธนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางกรรมไว้ให้เราทำดี ทำเพื่อ
อนุชนรุ่นหลัง แล้วเราก็เป็นอนุชนรุ่นหลังที่จะมารับสภาวะธรรมอันนี้ ถ้าเรารับสภาวะธรรมอันนี้ได้
เราก็จะให้อนุชนรุ่นหลังต่อเราไปอีก นี่สืบต่อไ้ จากใจดวงหนึ่งให้ใจดวงหนึ่ง ใจขององค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาสะอาดบริสุทธิ์แล้ว แล้วให้ปัญจวัคคีย์ก่อน จากใจดวง
หนึ่งให้ใจอีก ๕ ดวง ปัญจวัคคีย์มา ปัญจวัคคีย์ให้ต่อมา พระอรหันต์ ๖๐ องค์ ๖๑ องค์ รวมถึง
พระพุทธเจ้า ไปโดยพ้นจากบ่วงของมาร พ้นจากบ่วงที่เป็นทิพย์ พ้นจากบ่วงที่เป็นของโลกเขา
แล้วไปเพื่ออนุชนรุ่นหลัง อย่าไปซ้ำทางกัน ให้ไปต่างคนต่างไป เพราะโลกนี้เราร้อน โลกนี้
ต้องการธรรมมาก แต่ปัจจุบัน ศาสนานี้พระพุทธเจ้าวางไว้จนมันคงแล้ว...

...เราเลยล้งเล เราเลยไม่จริงจังของเรา ชีวิตเราถึงได้ลุ่มๆ ดอนๆ ใจ ความลุ่มๆ ดอนๆ
เพราะชีวิตของเรามันไม่จริงจังกับหลักศาสนา ถ้าจริงจังกับหลักศาสนา พระรัตนตรัย พระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ที่พึ่งจริงๆ แก้วสารพัดนึก นึกที่ใจ ถ้าใจเป็นพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เห็นใหม่ อย่างอื่น สรรพสิ่งในโลกนี้ที่เกิดดับๆ เป็น
เครื่องอยู่อาศัยทั้งหมดเลย เราไปเกาะสิ่งนั้น เราก็ทุกข์ไปกับสิ่งนั้น เพราะใจมันพึ่งตัวเองได้ มัน
ไม่มีสิ่งใด

สิ่งอื่นนั้นเป็นเรื่องของโลกเขา อยู่ประสาของเขา แต่ใจอันนี้จะมันคงมาก แล้วใจนี้จะมี
ความสุขมาก ใจดวงนี้จะไม่เกิดอีกในวัฏฏะนี้ จะพ้นจากวัฏฏะออกไป นี่เกิดจากการประพฤติ
ปฏิบัติ เกิดจากเราศึกษาศาสนาแล้วเราทำได้จริง ผลเกิดขึ้นมาจากเราจริง แล้วจะเป็นความสุขของ
เราเอวัง